

Nové poznatky v akci Babice

Během uplynulých pěti let byly nalezeny některé dokumenty a získána nová svědectví, která doplňují podrobnostmi obraz Babických událostí popsany v Sešitě č. 6 – ÚDV.

Po zasedání ÚV KSČ v únoru 1950 narůstal tlak na kolektivizaci zemědělství při současném omezování práv tzv. vesnických boháčů. V tomto procesu měla svou úlohu i StB. Její úkoly formuloval na velitelské poradě KV StB v Jihlavě 27. 3. 1951 kpt. Fr. ZITA.

„StB Třebíč bude nyní zvlášť věnovat pozornost zemědělské otázce na moravsko-budějovicku, kde se tato otázka nyní stává nejaktuálnější, kde se vyskytuje nejvíc závad a útoků proti zemědělské politice z řad vesnických boháčů.“¹

V tomto období už v oblasti pracoval důstojník StB Mareček – „major Vašek“ a od 20. února dobrodruh Ladislav MALÝ. Oba vyhledávali zemědělce ochotné podílet se na protikomunistickém odboji. Jejich ochota už byla důvodem k následnému zatčení.

Zdlouhavost celého řešení popsal bývalý důstojník SNB JUDr. VILÍMEK ve vysvětlení podaném v roce 2002: „...bylo zaviněno sovětskými poradci, kteří uplatňovali metody ze SSSR. Nešlo zde o kriminalistickou práci, ale spíš o vybudování sítě, která měla vytvářet podmínky pro následnou realizaci.“²

Ještě než padly výstřely v Babicích byly v důsledku „zvláštní pozornosti“ StB věnované zemědělské problematice, desítky občanů ve věznicích. Uvěznění a odsouzení „vesnického boháče“ umožňovalo ze zákona jeho zařazení do tábora nucených prací a zabavení majetku.

Střelba ve škole

Sled událostí po vstupu MALÉHO a MITYSKY do školy popisují dva výslechové protokoly Mitysky. První, datovaný 4. července, je jeho spontánní výpověď, jejíž některé pasáže jak můžeme předpokládat nebyly zapsány. Pro soudní jednání byl pořízen další (jak bylo běžné) protokol, ve kterém otázky i odpovědi byly formulovány vyšetřovatelem tak, aby vyhovovaly scénáři procesu.

Citací z obou protokolů popisující vlastní střelbu vynikne účelový rozdíl mezi nimi.

V prvním je uvedeno: „...Malý křikl: *Kdo je předseda KSČ. Řídící učitel se otočil, řekl, já prosím, ale v tom již Malý do něho střelil. Hned se zkácel a zůstal ležeti na chodbě. Další dva střelil ze zadu jak stáli otočení zády k nám. Aniž by namířil na čtvrtého, křikl na mne střílej...Po tomto rozkaze zmačkl jsem spoušť samopalu, který jsem měl namířený na čtvrtého muže, jehož jsem osobně znal a vystřelil větší dávku na něho. V tom mi Malý strčil do samopalu, já jsem okamžitě přestal střílet a viděl jsem jak muž přede mnou uchopil se zábradlí, sklonil se a počal naříkati. Hned se však napřímil a viděl jsem ještě, že utíkal po schodech nahoru. Oba s Malým jsme rychle vyběhli...“³*

¹ AMV f. 310-22-8

² A ÚDV spis 2/VtB-97

³ AMV vyš. svazek V 645 Malý Ladislav

V otázkovém protokolu je už odlišná verze průběhu události: „*Malý vpadl křiknutím: „Kdo je z vás předseda KSČ?“ Řídící učitel se otočil a řekl: „Já prosím.“ Současně po dořeknutí slova řídícího učitele na něho Malý vystřelil z pistole, tento se skácel a zůstal ležeti na chodbě. Já jsem ještě stále stál poblíže Malého s namířeným samopalem směrem na stojící členy KSČ. Po jednom výstřelu na řídícího Kuchtíka, který padl na zem, mně Malý rychlým a ostrým zvoláním nařídil: „Střílej!“ Uposlechl jsem a vypálil ze samopalu větší dávku po stojící řadě tří funkcionářů křížovým rozmáchnutím zbraně, načež dva se zhroutili ještě na zem nepravdělně vedle již ležícího Kuchtíka. Čtvrtý funkcionář MNV, kterého jsem osobně znal jako Františka Bláhu, byl mnou rovněž zasažen. Zpozoroval jsem ještě v posledním okamžiku jak Bláha upadl a přichytil se zábradlí,...*“⁴

Druhým přeživším svědkem události byl pan František BLÁHA, jeden z členů národního výboru, který střelbu přežil. Jeho vnučka paní Jana si pamatuje, že v rodině se o události mluvilo. Pamatuje si jeho vyjádření: „Lhát vám nebudu a pravda se říkat nesmí.“

Víc řekl svému dobrému příteli, panu Ludvíkovi Stehlíkovi (*1887), který jeho vzpomínku zapsal do své kroniky o Babicích: „...Prvně se ptal Malý, kdo udal policii p. faráře Drbolu (který byl zatčen před 14 dny, zároveň s p. Pařilem z Horního Újezda.) Za řeči, jak se všichni dostali na chodbu nevím, jenom Bláha, jeden který z toho vyvázl, řekl, že by snad k vraždě nedošlo, jenom, že Mirek Netolička vytahl z kapsy revolver a Malý jak to viděl nařídil Mityskovi „střílej“, ten to vzal napříč ze samopalu a odešli ze školy...“⁵

Vysvětlení odpovídá i mechanismu předchozích přestřelek mezi Malým s jeho společníky a přepadenými exponenty režimu.

Jakými „soudruhy“ byli zavraždění zastupitelé v Babicích dokládá smuteční oznámení pana B. Netoličky podle kterého měl i v tehdy velmi napjaté politické situaci pohřeb s církevními obřady a zádušní mší sv.

K osobě Ladislava Malého přetrvávají i po půl století legendy a jeho přežití v poli u Bolíkovíc. Bývalý vrchní strážmistr Jaroslav LACHOUT, povýšený za aktivní účast „při likvidaci teroristů na jihlavsku“ na podporučíka, v 90. letech vypovídal.

V roce 1951, po střelbě v Babicích odejel, jako zástupce velitele referátu TEROR, s náčelníkem StB Milerem z Prahy na místo činu.

Dopoledním výslechem pana Plichty st., který byl již nalezen a zatčen, zjistil místo, kde jsou jeho synové s Malým a Mityskou ukryti. Někdy v pozdním odpoledni odejel také do tohoto prostoru, kde probíhala přestřelka ukončená vztyčením a vzdáním se jednoho z mužů.

Po skončení střelby byl jedním ze skupiny, která se přibližovala k místu úkrytu, odkud byla předtím vedena palba. Tam ležel jeden zastřelený muž, kterého Mityška označil jako Malého. Tato postava mohla být asi 170 cm vysoká, zavalitější s fousky pod nosem. Druhý byl zastřelený muž se značným počtem zásahů a třetí, těžce zraněný, který byl odvezen sanitkou.

⁴ tamtéž

⁵ kronika „Babice a okolí“ sepsaná panem Ludvíkem Stehlíkem st., soukromý archiv

František Bláha popsal ve výpovědi útočníka, který ranou z pistole usmrtil řídícího p. KUČHTÍKA jako banditu „který měl plnovous a rezavou „kozí bradku“...střední postavy...stár asi 30 – 35 roků...“

Kdo na koho střílel zůstane nezodpovězenou otázkou, protože vyšetřování akce nebylo vedeno jako kriminalistická událost, ale výlučně po linii StB.

Popisy MALÉHO se shodují v tom, že šlo o muže střední postavy, světlých až narezlých vlasů, nestříhaných, sčesaných nazad, s dlouho neholenými nazrslými až šedými vousy. A takového jej vidíme na jeho poslední fotografii.

Podle výpovědi bývalého příslušníka SNB KACAFÍRKA „...vládlo mezi jeho kolegy přesvědčení, že MALÝ sice pracoval pro StB, ale vzhledem k charakterovým vlastnostem nemohl být skutečným agentem. Byl znám jako flákač a opilec. Vládlo přesvědčení, že chodí na druhou stranu..a že z táborů pro uprchlíky sbírá informace... “

Na závěr podávaného vysvětlení mně pan Lachout položil mimo protokol otázku: A kdo si myslíte, že má na Babicích větší vinu, Malý, nebo ten kdo ho nechal běhat? Každý si může odpovědět sám. Jen doplním, že nejpozději od 29. dubna věděla Státní bezpečnost bezpečně že pachatelem teroristických akcí je Ladislav Malý. Do 2. července zbývalo 64 dnů.

Danou otázku doplňuji druhou, kterou jsem si musel klást jako vyšetřovatel znalý průběhu událostí i toho, že v poměrně malém prostoru pracovala v první polovině roku 1951 síť 37 spolupracovníků StB, že v oblasti zavládl strach z teroristů i z represí státní moci, strach který přetřhával rodinné a rodové vazby, strach projevující se dodnes.

Otázka zní komu to prospívá? Dostala odpověď, když po vynesení prvních rozsudků byly rodiny odsouzců deportovány do pohraničí a Babice se tak podle stranických dokumentů staly spouštěcím mechanismem pro likvidaci zemědělského stavu v následujících letech v tzv. akci kulak⁶, která v konečné bilanci postihla na 2000 rodin zemědělců.

Poslední otázkou kterou si v případě Babice kladu, je: Poučili jsme se?

⁶ Zpráva min. sprav. o průběhu přesídlování NA f. Klos, kart. 178 b Zrušení směrnic z 22. 10. 1951, NA f. 02/5 sv. 73, a.j. 193